

Aikakauskirja Kasvatus

Abstraktit

Köngäs, Mirja – Määttä, Kaarina. 2020. PIENTEN LASTEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN PÄIVÄKODISSA TUNNESÄÄTELYÄ OHJAAMALLA. *Kasvatus* 51 (5), 539–550.

Päiväkodissa lasten tunteiden ilmaisua ja tunnesäätelyä ohjaavat lasten vertaiskulttuuri ja varhaiskasvattajien ammattikulttuuri sekä niiden risteymät. Tässä artikkelissa kuvataan lasten tunnesäätelyn tukemisen haasteita suomalaisessa päiväkodissa. Tunnesäätely määritellään osaksi tunneälyä. Empiirinen tutkimustieto kerättiin laajana, noin 50 tunnin videoaineistona kolmessa suomalaisessa päiväkodissa etnografisella menetelmällä. Analysoinnissa käytettiin tiheän kuvauksen lisäksi apuna mikroanalyysiä ja osallistumiskehikkoa. Tulosten mukaan tutkimukseen osallistuneiden päiväkotien arkea kuvastavat sääntökeskeisyys, materiaalityön runsaus sekä ylikuormittunut työilmapiiri. Päiväkodin henkilöstöllä oli vaikeuksia tulkita lasten vertaiskulttuurin erityispiirteitä. Artikkelissa pohditaan myös positiivisen psykologian tarjoamia mahdollisuuksia tukea lasten tunnesäätelyn kehittymistä. Tunnesäätelyä olisi opetettava lasten ja aikuisten välisissä kohtaamisissa päiväkodin arjessa ohjaamalla ja tukemalla lapsia tunteiden tunnistamiseen, ymmärtämiseen ja sanoittamiseen sekä hyvinvointia tukevien tunnemallien käyttöön.

Asiasanat: tunnetaidot, tunneäly, lastenkulttuuri, lapset, päiväkodit, varhaiskasvatus, positiivinen psykologia

Ronkainen, Noora – Ratinen, Ilkka. 2020. MINÄPYSTYVYYS HYVÄN VANHEMMUUDEN POHJANA – ERITYISLASTEN VANHEMPIEN MINÄPYSTYVYYDEN ULOTTUVUUDET LAPPILAISTEN VANHEMPIEN KUVAUKSISSA. *Kasvatus* 51 (5), 551–563.

Tässä artikkelissa kuvataan lappilaisten erityislasten vanhempien käsityksiä omasta minäpystyvyydestään sekä sitä, millainen merkitys minäpystyvyydellä on heidän vanhemmuutensa ja hyvinvointinsa kannalta. Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostaa minäpystyvyyden ilmiö. Aineisto on kerätty kyselylomakkeella, johon vastasi 61 erityislapsen vanhempaa. Fenomenografisen analyysin tuloksena muodostui kaksi tulokategoriaa: 1) vanhemmuutta tukevat tekijät ja 2) vanhemmuutta haastavat tekijät. Määrällisessä analyysissä hyödynnettiin sekä kuvailevia menetelmiä että monimuuttujamenetelmiä. Ryhmittelyanalyysin tuloksena muodostettiin kolme vastaajaryhmää vastausten perusteella: 1) Matala pystyvyys ja arki koetaan ajoittain hallitsemattomaksi (n = 18), 2) Keskivahva pystyvyys ja arki koetaan melko hallittavaksi (n = 26) ja 3) Vahva arjen hallinta ja oma pystyvyys (n = 17). Tässä artikkelissa keskitytään näihin vanhemmuutta tukeviin tekijöihin sekä kolmannen vastaajaryhmän vastauksiin. Tulosten mukaan vanhempien käsitykset minäpystyvyydestään ovat hyvät, ja vanhemmat myös osaavat kertoa, millaista tukea tarvitsevat vanhemmuutensa ja hyvinvointinsa tueksi. Arki onnistumisineen ja haasteineen vaikuttaa oleellisesti vanhempien minäpystyvyyteen.

Asiasanat: arki, fenomenografia, erityislapset, hyvinvointi, itsetunto, kvantitatiivinen tutkimus, vanhemman minäpystyvyys, vanhemmuus

Lappalainen Kristiina – Vellonen, Virpi – Linjala, Paula – Blå, Aino-Kaisa – Hotulainen, Risto. 2020. VAHVUUKSIA TUNNISTAMALLA TOIVEAMMATTIIN – YLÄLUOKILLA KÄYTTÄYTYMISEN TAI TUNNE-

ELÄMÄN ONGELMIIN TUKEA TARVINNEIDEN NUORTEN KOULUTUSPOLUT JA TUKIKOKEMUKSET. Kasvatus 51 (5), 564–577.

Artikkelin päähenkilöinä on kuusi nuorta, jotka tarvitsivat peruskoulun yläluokilla tukea käyttäytymisen tai tunne-elämän ongelmiin. Artikkelissa tarkastellaan Positive Youth Development (PYD) -teorian viitekehyksessä, millaisiksi kyseisten nuorten koulutuspolut muodostuivat, millaisia vahvuuksia nuoret tunnistivat itsellään olevan, millaiset tekijät olivat merkityksellisiä toiveammattissaan olevien nuorten koulutuspolulla ja miten nuoret kokivat yläkoulussa ja toisella asteella saamansa tuen. Tutkimusaineisto on kerätty kyselyillä vuonna 1980 syntyneiltä nuorilta, heidän vanhemmiltaan, koulun oppilashuoltohenkilöstöltä ja opettajilta vuosien 1995–2013 aikana ja analysoitu narratiivisella tutkimusotteella. Tutkimustulosten mukaan osalle nuorista oman alan löytyminen ja toiveammattiin päätyminen oli vuosia kestävä projekti. Merkityksellisimpiä tekijöitä nuorten koulutuspoluilla olivat opettajilta, koulun oppilashuoltohenkilöstöltä ja vanhemmilta saatu tuki, kaverit ja harrastukset sekä arviointikäytänteet. Osa nuorista ei kokenut saaneensa tarvitsemaansa tukea opintojen aikana. Vahvuuksien tunnistaminen ja niiden huomioiminen koulupolun eri vaiheissa näyttää edesauttavan etenkin tukea tarvinneiden nuorten kouluttautumista ja työelämään siirtymistä.

Asiasanat: koulutus, tasa-arvo, käyttäytymisen ja tunne-elämän häiriö, erityinen tuki, elämäntilanne

Yrjänheikki, Tiina – Turunen, Tuija. 2020. LESSON STUDY -MENETELMÄ OPETTAJAN AMMATILLISEN OSAAMISEN JA MINÄPYSTYVYYDEN KEHITTÄMISESSÄ MATEMATIIKAN OPPIAINEESSA. Kasvatus 51 (5), 578–591.

Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan lesson study -menetelmän (LS) kansainvälisiä sovelluksia ja niiden prosessivaiheita sekä menetelmän ominaisuuksia opettajan ammatillisen osaamisen ja minäpystyvyyden kehittämisessä matematiikan oppiaineen kontekstissa. LS-käsitteistö ei ole tuttua suomalaisessa kasvatustieteessä, ja englanninkieliset käsitteet on käännetty ensimmäistä kertaa tähän katsaukseen. Kirjallisuuskatsauksen ensimmäisen vaiheen tiedonhaussa käytettiin Emerald- ja SpringerLink Journal -tietokantoja hakusanoilla lesson study AND adaption AND mathematics. Toisessa vaiheessa käytettiin Academic Search Elite -tietokantaa hakusanoilla lesson study AND teacher self-efficacy. Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui yhteensä yhdeksän englanninkielistä artikkelia ja kokoomateoksen osaa. Katsauksen mukaan matematiikan oppiaineen kontekstissa toteutettujen LS-prosessivaiheiden käsitteistö, kesto ja määrä eroavat toisistaan, mutta noudattavat silti samoja periaatteita ja tavoitteita. Syklimäinen LS-menetelmä on ominaisuuksiltaan vuorovaikutuksellinen ja reflektiivinen, ja siinä hyödynnetään tutkivaa otetta ja toiminnasta syntyneitä kokemuksia ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Parhaimmillaan LS-menetelmän avulla toteutettu kehittämisprosessi matematiikan oppiaineen kontekstissa voi vahvistaa opettajan minäpystyvyyttä ja tuottaa voimaantumisen kokemuksia.

Asiasanat: systemaattiset kirjallisuuskatsaukset, lesson study, opettajan ammatillisen osaamisen kehittäminen, minäpystyvyys, matematiikka

Molin-Karakoc, Linda. 2020. MAAHANMUUTTAJAOPPILAIEN VOIMAANTUMINEN OPETUKSEN AVULLA – OPPIMISEN JA ONNISTUMISEN KOKEMUSTEN AVAINTEKIJÄT. Kasvatus 51 (5), 592–605.

Katsauksessa tarkastellaan maahanmuuttajaoppilaiden voimaantumista opetuksen avulla. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää maahanmuuttajaoppilaiden voimaantumiseen liittyviä tekijöitä sekä yhdistää ja analysoida aiheesta tehtyä kasvatustieteellistä tutkimusta. Tutkimus toteutettiin integroivana kirjallisuuskatsauksena, ja aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että maahanmuuttajaoppilaiden voimaantumista käsittelevä kasvatustieteellinen tutkimus perustuu lähinnä laadullisiin menetelmiin sekä oppilaiden ja opettajien kertomuksiin. Voimaantumisen prosessi on dynaaminen ja muuttuva, ja siihen vaikuttavat sekä oppilas, opettaja että oppimisympäristö. Maahanmuuttajaoppilaan motivaation, itsenäisyyden ja metakognition ohella voimaantumista edistävät monipuoliset opetustilanteet, opettajien yhteistyö sekä reflektio, kuten myös osaamisen tunnistamista, vuorovaikutusta ja verkostoitumista tukeva oppimisympäristö. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää opetuksen kehittämisessä ja maahanmuuttajaoppilaiden menestyksellisten oppimiskokemusten lisäämisessä.

Asiasanat: maahanmuuttajaoppilaat, voimaantuminen, oppimiskokemukset, oppimisympäristö, integroiva kirjallisuuskatsaus